

VGR Analys 2020:15
Koncernkontoret
2020-03-20

En nationell samverkansplattform för medieinnovation och samhällsforskning

En utvärdering av Medier & demokrati

Innehåll

Sammanfattning	4
1. Inledning	7
2. Bakgrund till Medier & demokrati.....	8
3. Organisation och genomförande	9
3.1 Organisation	10
3.2 Finansiering.....	14
3.3 Mål på kort och lång sikt.....	15
3.4 Genomförande.....	16
3.5 Resultat.....	21
3.6 Framtiden	22
4. Sammanfattande reflektioner av samhällsanalys	25

Sammanfattning

Medier & demokrati är en nationell samverkansplattform för medieinnovation och samhällsforskning. Ibland kallas verksamheten även för en Arena för medier och demokrati. Satsningen drivs av Lindholmen Science Park och startade som en förstudie 2016. Från år 2017 etablerades verksamheten som ett forsknings- och innovationsprogram.

Medier & demokrati har en basfinansiering på totalt två miljoner kronor per år för perioden juli 2017 till juni 2020 från Västra Götalandsregionens regionutvecklingsnämnd respektive kulturnämnd. Därtill har Medier & demokrati från 2020 erhållit medel från Vinnova för ett projekt med målet att etablera och accelerera mediespecifik konkurrensneutral teknikutveckling där fokus är på AI och datadriven journalistik, affärs-, produkt- och produktionsutveckling. Medier & demokrati har även med start i februari 2020 erhållit medel från Riksbankens Jubileumsfond för en så kallad Flexit-forskare. Utöver ovanstående finansiering finansieras forskningsprojekten med externa medel.

Verksamhetens övergripande mål är att stärka journalistiken, publicistiskt orienterade medieföretag, det offentliga samtalet och demokratin. Visionen är:

Att stärka journalistiken, det offentliga samtalet och demokratin.

Utvärderingen

Den nu aktuella utvärderingen har genomförts av Monica Emanuelsson vid enheten samhällsanalys, Koncernkontoret Västra Götalandsregionen. De metoder som använts är skriftliga underlag samt intervjuer med programansvarig och ett urval av representanter från verksamhetens styrgrupp.

Syftet med utvärderingen är att få ökad kunskap hur Medier & demokrati har utvecklats de senaste åren vad gäller:

- Hur ser verksamheten ut?
- Vilka resultat har projektet bidragit till?
- Hur ser den framtida potentialen ut?

Den övergripande bilden som utvärderingen fångar upp är positiv. Bedömningen är att det är mycket som genomförts av en liten organisation. Detta även om några lyfter att det fanns en viss osäkerhet i uppstarten men där man nu anser att formerna har börjat sätta sig.

Mål för verksamheten

Till det övergripande målet som nämndes ovan har verksamheten ett antal (övergripande) mål som konkretiserar genomförandet. Det finns även kvantitativa årliga mål uppsatta. Till detta lyfts även ett antal långsiktiga förväntade effekter som till exempel tillväxt och utveckling inom mediesektorn vilket genererar starkare medieaktörer, fler företag och fler jobb. I ansökan till Västra Götalandsregionen 2017 lyfts Medier & demokratis bidrag för att nå de förväntade effekter. Samhällsanalys ser att Medier & demokrati har flera rimliga mål för verksamheten. En önskan är att målen för nästa period tydligare presenteras utifrån en mållogisk ansats både för att tydliggöra Medier & demokratis roll och för att få in ett tydligare tidsperspektiv. Detta hänger ihop med att utvärderingen bedömer att några av de övergripande målen är resultat av projektet medan andra kan ses som mål på en längre sikt.

Men övergripande så anser utvärderingen att verksamheten har en god måluppfyllelse vad gäller de kvantitativa målen. Bedömningen är också att man genomfört insatser som ligger i linje med de övergripande målen.

Utvärderingen har inte undersökt vilket genomslag verksamheten har haft. Det skulle krävas en större undersökning där kontakter med till exempel medieföretag hade behövts. Programansvarig lyfter dock fram ett antal exempel som de själva har noterat. Det handlar bland annat om att aktörer som deltagit i projekt har implementerat kunskaper, processer och verktyg som genererats samt att andra aktörer har hämtat inspiration ur Medier & demokrati-projekt. Programansvarigs bedömning är även att verksamheten har blivit alltmer känd till exempel inom Vinnova, kulturdepartementet, Statens medieråd samt Myndigheten för press, radio och tv.

Organisation och finansiering

Verksamheten har en styrgrupp med representanter från såväl mediebranschen som akademien. Bilden är att verksamheten på detta sätt möjliggör att få in olika perspektiv när utmaningar diskuteras. Bredden av olika perspektiv gäller även de som arbetar på Medier & demokrati. Det finns där en erfarenhet både av bransch och akademi. I och med Flexit-forskaren finns nu än en tydligare koppling till forskning. Även inom de projekt som startar upp finns en bredd av aktörer. Programansvarig signalerar också att rekrytering pågår kopplat till AI-satsningen.

Lokaliseringen till Lindholmen Science Park lyfts i intervjuer som en styrka då det där bland annat finns en erfarenhet av att skapa nätverk och att attrahera finansiering. Vidare lyfts att det även skapar en ökad möjlighet till samverkan, liknande den som sker med till exempel AI Innovation of Sweden. En aspekt som lyfts fram i en intervju är att kanske än mer tydligare involvera den offentliga lokala nivån. Man har exempel på att det har skett men eventuellt skulle där kunna göras mer. Som flera lyfter ska dock insatser som görs ha ett branshperspektiv.

För att samverka och samtala använder sig Medier & demokrati bland annat av referensgrupper. Utvärderingens bild är att dessa fungerar och har en mix av aktörer som deltar. Upplägget och de aktörer som deltar i såväl referensgrupp och styrgrupp bedöms av utvärderingen som avgörande. Sedan 2017 har man enligt programansvarig till exempel arbetat med upplägget för att få till ett ökat engagemang. Det finns önskemål som lyfts i utvärderingen kopplat till organisering och det gäller till exempel att få en tydligare koppling mellan styrgrupp och de som ingår i referensgruppen.

Vad gäller finansiering angavs i ansökan för perioden juli 2017 till juni 2020 en bedömning att verksamheten inklusive forsknings- och innovationsprojekt som de arbetat med att driva, leda, delta i och vara engagerade i skulle kosta cirka 40 miljoner kronor. Programansvarig lyfter här att det inte handlar om att medlen skulle allokeras till och via Medier & demokrati. I en rapport från våren 2018 visar på att de då hade nått 9,7 miljoner kronor. Till detta ska läggas finansiering för de projekt som startat upp sedan dess inklusive Vinnovaprojektet och Flexit-forskaren. Utvärderingens bedömning är att det är svårt att det utifrån underlagen är svårt att bedöma om de har nått till den förväntade nivån.

Genomförande

Med utgångspunkt av vad som angavs i ansökan vad gäller Medier & demokratis bidrag till de övergripande målen ger utvärderingen exempel på insatser som genomförts. Dessa har kategoriserats under rubrikerna *samla, samverka och sprida kunskap, konkreta forsknings-*

och innovationsprojekt i laborativa och verklighetsnära miljöer samt starka relationer till nyckelaktörer.

Samla, samverka och sprida kunskap ligger både i hur organiseringen av verksamheten ser ut till de forskningsprojekt som genomförs. Genom att ha en bredd av aktörer i till exempel referensgrupper får man in olika perspektiv på utmaningar för branschen. Ett exempel från hösten 2019 är ett nationellt nätverk som Medier & demokrati medverkat till att skapa. Syftet med nätverket är att stärka mer inkluderande journalistik och att dela ny kunskap mellan bransch och akademi.

På hemsidan för projektet lyfts både forskningsprojekt och publikationer upp. Hur verksamheten når ut har inte utvärderingen tittat på men bland annat genom bredden av deltagande aktörer skapas förutsättningar för att nå ut. Som angavs ovan har programansvarig också lyft ett antal exempel som de själva har noterat.

I utvärderingen lyfts ett antal forskningsprojekt där Medier & demokrati har en roll. I några av dessa har verksamheten en aktiv roll i att till exempel initiera projektet och attrahera partners och finansiering. I andra forskningsprojekt har Medier & demokrati en mer samverkande roll där de deltar och följer projektet.

Starka relationer till nyckelaktörer ligger i linje med hur man är organiserad. Utvärderingen anser att Medier & demokrati arbetar på en nationell nivå baserat bland annat på det nätverk man har. Programansvarigs bedömning är att man har kontaktnät från Piteå till södra Sverige. Synen på om och hur man når ut nationellt varierar något. Någon intervjuad lyfter att Medier & demokrati kanske inte är jättestor nationellt men lyfter även att sådant tar tid. Andra intervjuade lyfter att man anser att man når ut nationellt på ett bra sätt. Projektet har även en del samverkan internationellt. Här är samverkan med till exempel Norge tydligast.

Resultat

Resultat sker i verksamheten på olika sätt. Konkret handlar det till exempel om de forskningsprojekt som startar upp och genomförs. Bedömningen är att man i projekten har en bredd och bidrar med kunskap. Utvärderingen har dock inte haft möjlighet att titta på om och hur resultat av forskningsprojekten har bidragit till exempelvis målen för verksamheten. Flera av indikatorer som lyftes i ansökan har per januari 2019 nåtts medan andra är på god väg att nås.

Framtiden

I utvärderingen lyfts kommentarer om vad som kan utvecklas eller läggas till verksamheten. Det handlar bland annat om att knyta forskningen än tydligare till sig, förbättra hemsidan för att öka spridning av rapporter och att verksamheten behöver växa. Andra områden som lyfts är till exempel kommande utmaningar och önskemål om att genomföra fler projekt med fokus på demokrati samt AIs betydelse för mediebranschen. Det är viktigt att här lyfta att utvärderingen baseras på ett fåtal intervjuer och genomgång av skriftligt material. Det innebär att resultat är svåra att generalisera utan ska snarare ses som de respektive intervjuades input.

1. Inledning

Västra Götalandsregionens regionutvecklingsnämnd och kulturnämnd är medfinansiärer¹ till Medier & demokrati vid Lindholmen Science Park. Genomförandet startade upp med en förstudie under 2016 och sedan 2017 pågår verksamheten som handlar om att etablera ett nationellt innovations- och forskningsprogram inom medie- och demokratiutveckling. De senaste aktuella besluten från Västra Götalandsregionen avslutas juni 2020. Kopplingen till Västra Götaland 2020 (VG2020) är genom den prioriterade frågan *Stärka den stödjande infrastrukturen för en ledande kunskapsregion* inom temat *En ledande kunskapsregion*.

Då Medier & demokrati har erhållit medel sedan 2016 är det dags att utvärdera verksamheten². Berörda handläggare önskar en utvärdering som kan ligga till grund för en eventuell fortsättning från sommaren 2020.

Syftet med utvärderingen är att få ökad kunskap hur Medier & demokrati har utvecklats de senaste åren vad gäller:

- Hur ser verksamheten ut?
- Vilka resultat har genomförandet bidragit till?
- Hur ser den framtida potentialen ut?

De metoder som används i utvärderingen framgår i tabellen nedan.

Tabell 1: Utvärderingsmetoder

Metod	Kommentar
Genomgång av material	Utöver de projekthandlingar som finns kopplade till besluten från Västra Götalandsregionen har även andra underlag gåtts igenom till exempel forskningsrapporter från projekt som genomförts inom ramen för Medier & demokrati.
Intervjuer	• Intervjuer har genomförts med: - Programansvarig för Medier & demokrati vid Lindholmen Science Park - Fem representanterna från styrgruppen: Bengt Johansson GU, Robert Olsson SVT, Anette Novak Statens medieråd, Martin Svensson LSP och Ulrika Andersson SOM-GU.

En viktig aspekt kopplat till utvärderingen är att det endast är ett fåtal intervjuer som genomförts. Det innebär att resultaten från dessa är svåra att generalisera utan ska snarare ses som de respektive intervjuades input. Det innebär också att en stor del av rapporten

¹ Fem ärenden hos kulturnämnden (KUN 2019-00625, KUN 2019-00001, KUN 2018-00075, KUN 2016-00513, KUN 00184-2015) respektive fyra för regionutvecklingsnämnden (RUN 2017-00459, RUN 2016-02361, RUN 2016-01095, RUN 00818-2015). I rapporten kommer löpande ett diarienummer att anges som källa även om besluten och redovisningen bygger på samma underlag.

² I modellen för lärande uppföljning och utvärdering som är antagen av ledningsgruppen för regional utveckling och kultur anges att projekt som erhållit medel mer än fem år ska behovet av en utvärdering diskuteras.

baseras på de skriftliga underlag som finns för projektet. Utvärderingsrapporten finns tillgänglig på www.vgregion.se/rapporter/medier samt finns i Västra Götalandsregionens analysportal (www.vgregion.se/analysportalen).

2. Bakgrund till Medier & demokrati

Redan 2013 påbörjade Lindholmen Science Park en diskussion med mediekoncerner samt bransch- och forskningsorganisationer om hur den förändring av medielandskapet som skett påverkade demokratin. Diskussionerna handlade bland annat om en förändring i mediebeteende hos konsumenterna. I januari 2014 presenterades en kartläggning³ där aktuell svensk medieforskning inventerats och möjlig forskningsinriktning föreslogs. I kartläggningen lyftes bland annat att:

- Svensk medieforskning till delar är ofokuserad och saknar styrning.
- Den övervägande delen berör humanistiska områden medan teknisk utveckling, ekonomi och management förekommer i liten utsträckning.
- Antalet tvärvetenskapliga initiativ är få.
- Samverkan mellan akademi och medieaktörer sker i för liten omfattning.

Som fortsättning av kartläggningen genomfördes en förstudie som under hösten 2015 även beviljades 800 000 kronor av Västra Götalandsregionen. Syfte med förstudien var att ta fram och definiera formerna för en *Arena för mediaforskning vid Lindholmen Science Park*. De mål som sattes var:

- Ett etablerat konsortium av relevanta parter från både industri och akademi
- Ett tydligt definierat innehåll
- En säkrad finansiering för Arenans första år

Förstudien resulterade i en färdig plan och modell för Medier & demokrati inklusive ett antal definierade och möjliga forskningsprojekt. I rapporten lyfts att det i ett genomförandeprojekt kommer att ha fokus på medieaktörer och akademien som ska generera ny kunskap för att stärka medierna i deras demokratiska roll. Men även de offentliga nämns också som viktiga. Medier & demokrati ska enligt förstudien bland annat:

- Ha en effektiv organisation som aktivt initierar, koordinerar och nyttiggör den forskning, utveckling och innovation som bedrivs.
- Ha en bred och hög kompetens, nyfiken förhållningsätt – för att kunna agera proaktivt (och ha förmåga och förtroende).
- Ta en internationell ledande position – utgå från aktuella samhällsutmaningar och drivkrafter hos både mediekonsumenter, medieproducenter och samhälle.

³ Kartläggningen finansierades av Tidningsutgivarna och Stampen Media Group. Uppdraget genomfördes av Jonathan Falck, tidigare chefredaktör för Göteborgs-Posten och gästprofessor i journalistik vid Göteborgs Universitet, och till Gunnar Springfeldt, konsult inom medianalys och tidigare utvecklingschef inom Stampen Media Group. Källa: Slutrapport Förstudierapport Media & Demokrati, 2016-10-03

- Verka nationellt i första hand där lokala och regionala insatser finansieras som kan vara av nationellt intresse med potential att skala upp.
- Möjliggöra synergier med Lindholmen Science Parks övriga mediegrenar: film och tv-utveckling, spelutveckling och visualisering.

Utifrån att man i förstudierapporten⁴ lyfte att de publicistiskt drivna medierna fått en annan roll och inte längre är samma ”dominerande och självklara kitt i lokalsamhället som mötesplatser för nyheter, information och debatt” så lyftes nyckelfrågan: ”Hur påverkar den utvecklingen medierna, medborgarna, samhället och demokratin?”

En viktig del för det kommande genomförandeprojektet var även det stöd som fanns hos de olika aktörerna. I slutrapporten lyftes bland annat att medieaktörer, akademi, offentlighet och entreprenörer välkomnade en samverkan där Medier & demokrati bedömdes fylla ett tomrum och sammanföra värdeskapande miljöer. Som stöd för detta bifogades ett antal letter of support, bland annat från SVT, MittMedia, Tidningsutgivarna, Linnéuniversitetet, Institutionen för journalistik, medier och kommunikation vid Göteborgs Universitet, Södertörns högskola och Nordicom⁵, WAN-IFRA⁶, NxtMedia⁷ och Mediebedriftenes Landsforening⁸.

En kommentar som programansvarig lyfter att de anser sig lyckats följa sin linje

3. Organisation och genomförande

Genomförandeprojektet Medier & demokrati drivs av Lindholmen Science Park och på hemsidan lyfts att man är en *nationell samverkansplattform för medieinnovation och samhällsforskning*. Ibland kallas man även en *Arena för medier & demokrati*. I den nu aktuella rapporten används löpande Medier & demokrati som begrepp för plattformen.

Vad gäller basorganisationen angavs den tidigt att ha ambitionen att vara ”en neutral katalysator, och en långsiktig, trovärdig och lösningsorienterad sammanhållande kraft”⁹. Verksamhetens vision är:

*Att stärka journalistiken, det offentliga samtalet och demokratin*¹⁰.

På programmets hemsida framgår att Medier & demokrati ska vara ”en attraktiv och experimentell utvecklingsmiljö där medieaktörer, akademier och samhällsinstitutioner

⁴ Förstudie slutrapport, bl.a. RUN 2016-01095.

⁵ Nordicom är en oberoende organisation som arbetar med att samla in och förmedla forskning och fakta som rör medier och kommunikation. Nordicom finansieras av Nordiska Ministerrådet, svenska Kulturdepartementet och Göteborgs universitet.

⁶ WAN-IFRA står för World Association of News Publishers och är en global branschorganisation.

⁷ Ett norskt nätverk för teknologidrivna mediainnovation.

⁸ Norges motsvarighet till Tidningsutgivarna.

⁹ Förstudie slutrapport, bl.a. RUN 2016-01095.

¹⁰ <https://medierochdemokrati.lindholmen.se/om-media-arena-0>, 191024

tillsammans driver innovation och forskning som tar fram och sprider nya kunskaper, nya arbetsmetoder, tjänster och verktyg.”¹¹

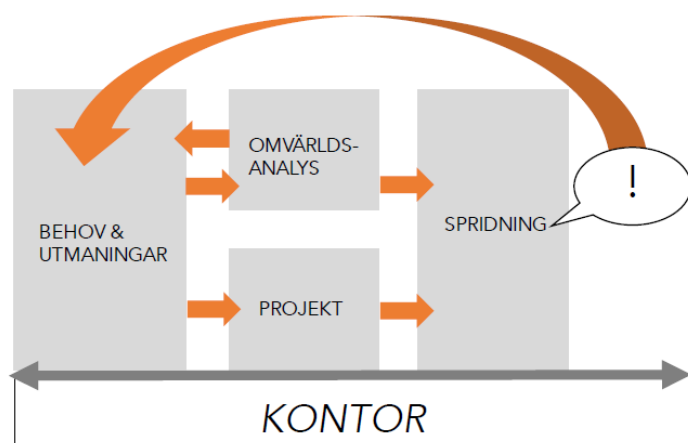
Där det övergripande målet är att stärka journalistiken, publicistiskt orienterade medieföretag, det offentliga samtalet och demokratin.

I ansökan från 2017¹² lyfts att ”fria, starka och relevanta medier är en förutsättning för demokratin”. Det är inom detta Medier & demokrati verkar i syfte att:

- stärka mediernas och samhällets forsknings- och innovationsförmåga.
- bli ett utpräglad svar på den mer industriellt kopplade FoU som Medieutredningen efterlyste och som även Västra Götaland poängterade behovet av i sitt remissvar.
- bli en naturlig hubb för konkurrensneutral utveckling och innovation
- göra Göteborg och Västra Götaland till nationell mittpunkt för medie- och demokratiutveckling.

Enligt programansvarig är målet fortfarande aktuellt även om vissa förtydligande har gjorts.

Figur 1: Huvuduppgifter och mål för kontoret

Källa: Slutrapport förstudie Medier & Demokrati

3.1 Organisation

När Lindholmen Science Park (LSP) startade sitt arbete för Medier & demokrati var de inte den enda aktör som hade samma eller liknande fokus. I en intervju nämns andra satsningar som genomfördes vid till exempel KTH, Linnéuniversitetet och Umeå universitet. Detta innebar enligt den intervjuade att Medier & demokrati inte hade en självklar roll i början. Men med tiden har Medier & demokrati skapat eller i alla fall börjat hitta sina områden i

¹¹ <https://medierochdemokrati.lindholmen.se/om-media-arena-0>, 191024

¹² RUN 2017-00459.

relation till andra aktörer. Det är flera av de intervjuade som lyfter detta, det vill säga att Medier & demokrati har skapat sig en roll även om den nationella nivån särskilt har lyfts av några som svår.

Vad gäller synen på organisation och upplägg lyfts i ett par intervjuer att styrkan med Medier & demokrati är lokaliseringen till LSP. Som en person uttryckte det så innebär detta att Medier & demokrati fanns ”i en stark struktur med kunskap hur man etablerar sig i denna typ av sammanhang och skapar nätverk”. Det lyftes bland annat att LSP har en erfarenhet av att skapa ansökningar, dra in forskningsmedel och skapa en miljö. Sedan när nu även AI Innovation of Sweden ligger inom samma organisation skapar även detta en styrka som flera lyfter fram.

En annan aspekt som lyfts i några intervjuer kring uppstarten Medier & demokrati var en viss farhåga kopplat till vilket behov det fanns av en neutral arena och hur kopplingen skulle vara till akademins uppgifter. Kopplat till detta lyftes även vikten av att Medier & demokrati har ett branshperspektiv och att de är framtidsorienterade i forskningsprojektet. Denna bild utgår från att det är akademien som står för forskarperspektivet och där finns redan aktörer som forskar, till exempel föreningen Institutet i mediastudier¹³. Den övergripande bilden som ges är att Medier & demokrati har lyckats att balansera mellan medieaktörer och akademi på ett bra sätt och att detta är något man bör värna om. En intervjuad uttryckte det i form av att Medier & demokrati ska vara en miljö där forskare kan få inspel från branschen och sedan göra studier på plats. Sedan kan forskare bidra med att komma med ny kunskap och som kan använda praktiskt och kunskap från bransch till ny forskning. En intervjuad lyfter särskilt att Medier & demokrati får med både små och medelstora företag och äldre företag. En annan uttryckte sig att Medier & demokrati har lyckats identifiera och skapa ytan. De har identifierat rätt saker och inte fladdrat iväg och även trogen uppdraget som de har.

En annan kommentar kopplat till uppstarten som lyfts är bilden av att Medier & demokrati var något spretigt i början där man till exempel arbetade i många olika nätverk och hade flera trådar ute. Den intervjuades uppfattning var att det då kunde vara svårt att se den röda tråden. Detta har under löst sig sedan starten och man kan enligt intervjun se att genomförandet kommer till nytta och att resultat är ute.

Den sammanfattande bilden, om det än i uppstarten fanns vissa farhågor, så har Medier & demokrati kunnat identifiera olika typer av ansökningar samt lärt känna aktörerna och sätta ihop konsortier. En roll som Medier & demokrati bedömts som bra på. Det är dock så att merparten även lyfter att Medier & demokrati har en förhållandevis liten organisation vilket innebär att de inte kan göra allt, men som en intervjuad lyfte är att de kan ”inte göra allt men de kan lyfta diskussionen och sedan välja ut. Detta görs att framgångsrika vägar då kan väljas”.

Personalstyrkan vid Medier och demokrati

Vid Medier & demokrati arbetar en person på heltid, en senior rådgivare på cirka 20 procent och därutöver en timanställd forskare. De två förstnämnda har en längre erfarenhet från mediebranschen. Detta ihop med forskarkompetens innebär att man har såväl kunskap från bransch och akademi. Den roll som den timanställda forskaren har beskrivs ungefär som akademisk kartläggare / forskare. Det handlar bland annat om att läsa ansökningar och

projektförslag med fokus på den vetenskapliga kvalitén samt tillföra forskarperspektivet till de olika projekten. Hen har även bidragit med sin kompetens när vissa forskningsprojekt är genomförda för att då sätta in de i ett vetenskapligt sammanhang. Det lyfts i intervjun att forskningsprojekten till största del har ett praktiskt och branschnära fokus och då är det viktigt att få med den vetenskapliga kopplingen. Det lyfts även att det är viktigt att det är med andra forskare på olika sätt också i projekten då Medier & demokrati är en plattform med liten organisation. Det är även en bild som ligger i linje med en som programansvarig ger. Han lyfter att Medier & demokrati vill vara en ”motor som ligger på och ger nytta”, och utifrån den lilla organisationen som finns behövs ett bra nätverk. Programansvarig lyfter att en första projektledare inom AI-satsningen har rekryterats. En till projektledare ska rekryteras. Det innebär enligt programansvariga att Medier & demokrati kopplat till AI Innovation of Sweden växer med åtminstone tre personer.

Utöver det som anges ovan använder man personal från Lindholmen Science Park vad gäller bland annat kommunikation och ekonomi.

Från 2020 erhåller Lindholmen Science Park även medel för en Flexit-forskare. Hen ska arbeta i skärningspunkten mellan Medier & Demokrati och AI-innovations of Sweden. Medel till forskaren har erhållits från Riksbankens Jubileumsfondens Flexit-program¹⁴ i syfte att ”förstå hur nyhetsorganisationer arbetar för att hantera olika kompetenser, arbetsflöden och (ibland) motstridiga mål i processen av att automatisera journalistik”¹⁵.

Styrgrupp

Verksamheten har en *styrgrupp* som ska peka ut den övergripande inriktningen och strategin för Medier & demokrati. Styrgruppen är en del av den grund som enligt programansvarig togs fram redan i förstudien. Under genomförandet har man utvecklat arbetssättet men styrgruppen har en fortsatt viktig roll. De som sitter där är rekryterade för att de har kompetens och olika perspektiv. Styrgruppen sammanträder 3-4 gånger per år. I styrgruppen ingår¹⁶:

- Jonathan Falck, ordförande, senior rådgivare Medier & demokrati
- Jeanette Gustafsdotter, vd Tidningsutgivarna
- Anette Novak, direktör och chef för Statens medieråd
- Robert Olsson, Strateg/Senior Editor SVT
- Ulrika Andersson, docent i journalistik och medier, och forskningsledare vid SOM-institutet
- Bengt Johansson, professor Göteborgs universitet
- Martin Svensson, Co-director, AI Innovation of Sweden
- Martin Holmberg, programansvarig, Medier & demokrati

De som i sin intervju lyfter styrgruppen anser att det finns en bra bredd på de som sitter där utifrån att det finns representanter både från privata medieaktörer som Tidningsutgivarna

¹⁴ Genom Flexit erbjuder Riksbankens Jubileumsfond forskare och organisationer inom privat, offentlig och ideell sektor möjlighet att samverka, utveckla och utbyta kunskaper och erfarenheter”.
www.rj.se/Forskning_finansiering/Flexit/

¹⁵ <https://www.rj.se/anslag/2019/flexit-lindholmen-science-parkautomatiseringen-av-journalistiken.innovation-samarbete-och-knowledge-management-vid-implementering-av-ai-i-nyhetsforetag/>

¹⁶ <https://medierochdemokrati.lindholmen.se/om-media-arena-0>, 200304

som i stort sett når alla kommersiella nyhetsmedier, representation från public service samt från akademien. Det vill säga styrgruppen representerar både forskning och bransch samt flera med gedigen kunskap och kompetens inom området, till exempel var Anette Novak regeringens särskilda utredare i utredningen *En mediepolitik för framtiden*¹⁷ samt även tidigare vd för Interactive Institute Swedish ICT¹⁸.

I flera intervjuer lyfts styrgruppens möten som intressanta. Deltagarna ser att de ingår i styrgruppen utifrån sin kompetens och roll. Som någon uttryckte det ”jag ser mig som rådgivare, sparringpartner, omvärldsspanare, och min breda bakgrund är intressant för Medier & demokrati”. Sedan lyfte en som intervjuades att det är viktigt att tänka på att det handlar om en styrgrupp d.v.s. ingen styrelse vilket innebär att man inte har samma ansvar och inte heller kan ställa krav och stöttning.

Utifrån att man i styrgruppen diskuterar nya områden och fokuseringar lyftes betydelsen i en intervju att behoven till forskningsprojekt kommer från medieföretagen då det inte ska handla om projekt som enbart ska genomföras av akademien. Detta utifrån att ”forskarna ska forska på sina universitet och Medier & demokrati ska handla om behov och tillämpad forskning där forskarna kommer in till exempel som följeforskare och skriver en rapport som sedan andra kan ta till sig, det vill säga ett kunskapsbyggande”.

Referensgrupp/Round Tables

Utöver styrgruppen genomför Medier & demokrati även s.k. Round Tables (hädanefter kallade referensgruppsmöten) där nyckelpersoner från mediebranschen till exempel chefredaktörer och ledarskribenter, entreprenöriella företag samt forskare bjuds in. Ibland har man även bjudit in representanter från den offentliga lokala nivån. Vem som bjuds in beror på temat för mötet. För om man som programansvarig lyfter har cirka 45 personer på sin lista så bjuds kanske femton in beroende på tema. Alla personer har dock blivit inbjudna men temat som är aktuellt styr. Enligt programansvarig är det en bra uppslutning och engagemang. I mångt och mycket handlar det om att diskutera samhällsutmaningar.

Upplägget är enligt programansvarig oftast en heldag inklusive restid. De har sedan någon/några personer som lyfter en specifik utmaning och därefter work-shoper gruppen kopplat till utmaningen. Exempel på teman som har varit är *informationssamhällets växande segregation, digitalisering som verktyg respektive hot* samt *bristande tilltro till information och journalistik*.

Funktionen för dessa möten är att knyta ihop ”kunskapsmiljöer” och att hjälpa Medier & demokrati att lyfta fram de viktigaste gemensamma utmaningar inom medie- och demokratiutveckling. Mötena innebär även att Medier & demokrati har en möjlighet att förankra relevanta frågeställningar och att aktörerna kan bidra i uppstartfasen när experimentella projektidéer utformas. I rapporten från 2018 anges att två round tables har arrangerats och ytterligare ett har bjudits in till. Detta ligger i linje med det mål som har satts upp på minst tre Round Tables per tolv månaders period.

På frågan om referensgruppsmötena har utvärderats svarar programansvarig att detta inte har gjorts men att många är positiva och tycker att det är givande. Under åren har de ändrat

¹⁷ Dir 2015:26.

¹⁸ Numera RISE Interactive.

upplägg. De fick till exempel feed-back att deltagare ville vara mer aktiva och då gjorde man om och började med upplägget work-shop.

Även andra intervjuade lyfter att referensgruppsmötena är givande. Till exempel lyfts att det har varit spännande och en möjlighet att få höra vad som pratas om i branschen. Sedan lyfts att det är en bra mix av aktörer då även akademien finns där och kan ta den rollen. Andra lyfter att många som deltar är engagerade och att även seminarier har varit välbesökta. Kopplat till själva upplägget av workshop lyfts av en intervjuad att det är positivt då det blir något av ett labb-perspektiv och innovation. Den sammanfattande bilden är att detta upplägg är ett smart sätt att jobba för att få input. Någon lyfter dock att man inte riktigt vet inte hur det fungerar helt och hållet och lyfter att det kanske kunde ske någon en ökad koppling mellan styrgrupp och referensgrupp då de i den sistnämnda är mer operativa. Kopplat till referensgruppsmötena lyfts även i en av intervjuerna att det är bra om workshoparna inte är för ”breda”. Detta för att lyckas få spets i genomförandet.

Övriga aktörer

På hemsidan¹⁹ återfinns ett antal aktörer som stödjer verksamheten. Vissa återfinns i styrgruppen medan andra är med på annat sätt. Det handlar om Tidningsutgivareföreningen som är en branschorganisation för svenska företag inom medieområdet, Sveriges Television, Sveriges Radio och medieakademiker vid Göteborgs universitet, Jönköping University, Karlstads universitet, Linnéuniversitetet, Mittuniversitetet och Södertörns högskola. Det nämns även vissa internationella aktörer som Nordicom²⁰, WAN-IFRA²¹ samt i Norge NxtMedia²² och den norska bransch- och utgivarorganisationen Mediebedriftenes Landsforening (MBL). Genom Flexit-forskaren har nu även kontakter etablerats med Malmö universitet. Vidare innebär AI-satsningen att det även pågår en dialog och samverkan med Umeå universitet.

3.2 Finansiering

Finansieringen från Västra Götalandsregionen kommer både från Västra Götalandsregionens regionutvecklingsnämnd och kulturnämnd. Respektive nämnd finansierar verksamheten med en miljon kronor per år. Totalt för perioden juli 2017-juni 2020 har Västra Götalandsregionen beslutat om totalt sex miljoner kronor. Till detta erhöll även verksamheten stöd från regionen med 800 tkr till förstudien. Kopplat till Västra Götalandsregionens finansiering genomfördes en fördjupad ekonomisk kontroll i juni 2018. Då konstaterades att det ”i det stora hela är det god ordning i projektredovisningen och samtliga kostnader kopplade till projektet finns i dess huvudbok. Huvudboken kan dock variera gentemot mot insänd rekvisition framförallt gällande personalkostnader.”²³

Västra Götalandsregionen står för basfinansieringen för verksamheten. Som lyfts tidigare erhöll Medier & demokratis finansiering för en Flexit forskare under två år med start i

¹⁹ <https://medierochdemokrati.lindholmen.se/om-media-arena-0,200318>.

²⁰ Nordicom är en oberoende organisation som arbetar med att samla in och förmedla forskning och fakta som rör medier och kommunikation. Nordicom finansieras av Nordiska Ministerrådet, svenska Kulturdepartementet och Göteborgs universitet.

²¹ WAN-IFRA står för World Association of News Publishers och är en global branschorganisation.

²² Ett norskt nätverk för teknologidrivna mediainnovation.

²³ RUN 2017-00459. Vilka projekt som valdes ut för fördjupad kontroll var slumpmässigt utifrån inkomna rekvisitioner.

februari 2020. Riksbankens Jubileumsfond finansierar 75 procent av dryga 2,3 miljoner kronor. Därtill beslutade, som också nämnts tidigare, Vinnova att stödja Medier & demokrati med fokus på att ”etablera och accelerera mediespecifik och konkurrensneutral teknikutveckling där fokus är på AI och datadriven journalistik, affärs-, produkt- och produktionsutveckling.”²⁴ Vinnovas stöd uppgår till 2 miljoner kronor för första perioden på 1,5 år med start i januari 2020. De mediekoncerner som deltar går också in med medel. Projektet beskrivs mer under rubriken 3.4 *Genomförande*.

Utöver ovanstående finansiering finansieras forskningsprojekten med externa medel.

I rapporterna från projektet beskrivs även andra sätt att försöka bredda verksamheten både personellt som spridningsmässigt. Till exempel lyfte man 2018 möjligheten till s.k. samverkansdoktorander. Programansvarig lyfter att detta inte har genomförts men det finns fortfarande med som en framtida möjlighet.

Att få in resurser i form av pengar är en viktig fråga. Det kopplar an till vad som kan genomföras, eller som en intervjuad lyfter så måste Medier & demokrati arbeta utifrån de villkor som de har. Så även om vissa projekt har varit framgångsrika, särskilt lyfter den intervjuade här Beta Borås, kommer vissa insatser/projekt inte kunna genomföras då man inte har tillräckligt med medel.

3.3 Mål på kort och lång sikt

Verksamheten lyfter i sin ansökan för perioden juli 2017- juni 2019²⁵ både övergripande mål och förväntade långsiktiga effekter.

Följande övergripande mål lyfts:

- Bidra till samordning av forskning och innovation inom området Medier & demokrati.
- Skapa laborativa projekt- och testmiljöer.
- Attrahera externa medel och investeringar till regionen för etablering av testmiljöer och genomförande av forsknings- och innovationsprojekt.
- Bättre och uppväxlad samverkan mellan akademi, näringsliv och samhälle. Lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.
- Bredda och utveckla den praktiskt tillämpbara medieforskningen.
- Stärka medborgarnas intresse och möjligheter att delta i det för demokratin så viktiga offentliga samtalet.
- Programmets laborativa projekt- och testmiljöer ska alstra nya kunskaper och lösningar till gagn för aktörerna i framtidens medielandskap.
- Vara en spjutspets för att identifiera nya samhällsviktiga – och kritiska – områden i häradet Medier & demokrati. Medier kopplat till samhällstrygghet är ett sådant under framväxande.

De långsiktiga effekterna som lyfts är:

²⁴ Rapport KUN 2019-00625.

²⁵ Ansökan RUN 2017-00459

- Utvecklad journalistik med hög trovärdighet, vilket främjar demokratin och på så vis är den högst rankade samhällsvinsten
- Ökade kunskaper i källkritik och kritiskt tänkande, liksom förutsättningarna för aktiva och trygga deltagare i framtidens medielandskap och demokratiska medborgardialog.
- Tillväxt och utveckling inom mediesektorn, vilket genererar starkare medieaktörer, flerföretag, och fler jobb.
- Utvecklade forskningsmiljöer för akademien, liksom tillgång till näringsliv och tidiga indikationer på framtida forskningsområden och forskningssamarbeten. Nationellt som internationellt.
- Etableringar av fler lokala och regionala kunskapsspridande arrangemang.
- Göra Lindholmen Science Park, Göteborg och Västra Götaland till världsledande centrum för forskning och Innovation inom Medier & demokrati.

Till detta finns även vissa konkreta kvantitativa mål²⁶ kopplat till genomförandet för varje tolv månaders period:

- Driva minst två forsknings- och innovationsprojekt
- Genomföra minst tre förstudier som ska utmynna i verkliga projekt med egen finansiering
- Ta fram två större projektansökningar utifrån genomförda förstudier
- Genomföra minst tre Round Tables i syfte att identifiera, definiera och skapa relevanta förslag till projekt
- Ta rollen som skicklig spridare av nya kunskaper och innovationer genom:
 - En egenarrangerad workshop
 - Minst sex analysbrev
 - Delta i minst två större kunskapsevent med annan huvudarrangör

Därtill anges i en rapport till projektet att man har som mål att säkra nationell basfinansiering från 1 januari 2020.

3.4 Genomförande

I ansökan för projektet²⁷ preciserar Medier & demokrati sitt bidrag till att nå de förväntade långsiktiga effekterna. Detta sammanfattas i nedanstående fem punktsatserna:

- Genom att samla de ledande aktörer som skapar goda fundamentala förutsättningar.
- Genom att samverka med verksamheter med näraliggande uppdrag. Exempelvis MIK (Medie- och informationskunnighet)
- Genom ett unikt och värdeskapande arbetssätt som möter mediebranschens behov och akademins önskemål.
- Genom konkreta forsknings- och innovationsprojekt i laborativa och verklighetsnära miljöer.
- Genom starka relationer till globala nyckelaktörer.

²⁶ Ansökan RUN 2017-00459

²⁷ Ansökan RUN 2017-00459

En kommentar som programansvarig lyfter kopplat till utvecklingen av det område som Medier & demokrati arbetar inom är att de senaste tre åren har skett tre stora strukturaffärer i Sverige. Det handlar om att Bonniers News och norska Amedia köpte Mittmedia, norska Polaris, NWT-koncernen och VK-koncernen köpte Stampen samt Bonnier News och Amedia förvärvade Hall Media. Enligt programansvarig har verksamhetens ökat i relevans där affärerna betyder att Medier & demokratis fokus på lokal journalistik har knutit de närmare fler och större aktörer. Deras samverkan i första hand med NxtMedia och MBL öppnar också nya möjligheter.

Nedan lyfts exempel på vad som har genomförts under projektperioden. Det är ingen heltäckande bild utan ska snarare visa på exempel vad som genomförts under perioden juli 2017 – december 2019.

Samla, samverka och sprida kunskap

Medier & demokrati ska bland annat bidra till de långsiktiga effekterna genom att ”samla de ledande aktörer som skapar goda fundamentale förutsättningar” samt ”samverka med verksamheter med näraliggande uppdrag”. Under rubriken *3.1 Organisation* beskrevs såväl projektets styrgrupp som hur Medier & demokrati arbetar med s.k. Round tables.

Referensgruppsmötena ligger i linje med flera mål för verksamheten, till exempel att få till nya projekt, men även att bidra till samordning av forskning och innovation inom området Medier & demokrati, bättre och uppväxlad samverkan mellan akademi, näringsliv och samhälle och att bredda och utveckla den praktiskt tillämpbara medieforskningen. Genom sin bredd på inbjudna till exempel nyhetsmedier, nischmedier, start ups, akademier och samhällsinstitutioner är ambitionen att skapa möjligheter för samverkan i frågor som ligger inom målområdet. Enligt programansvarig möjliggör referensgruppsmötena även ”ringar på vattnet” då kontakter skapas och nya projekt diskuteras. För att nå målet att vara ”en spjutspets för att identifiera nya samhällsviktiga – och kritiska – områden” är samverkan och samarbete centralt. Målet som tidigare lyfts är tre Round Tables per 12 månaders period.

Kopplat till samverkan sker även forskningsprojekten gemensamt mellan olika typer av aktörer. De forskningsprojekt som återfinns på Medier & demokratis hemsida har sammanställts i *bilagan Forskningsprojekt*.

En annan insats inom ramen för samverkan lyfts i rapporten från hösten 2019²⁸. Det handlar om att tillsammans med medieföretagen Bonnier News²⁹, Direktpress, TTELA och Gota Media³⁰ samt Södertörns högskola och Nordicom arbeta för att få till ett nytt nationellt nätverk som ska söka svar på frågan ”Hur kan lokal journalistik bli mer värdefull och attraktiv för alla grupper i samhället?” Syftet är att stärka mer inkluderande journalistik och att dela ny kunskap mellan bransch och akademi. Nätverket hade sitt första möte i december 2019.

En fråga som lyfts i intervjuer och som lyfts tidigare är matchningen mellan bransch och akademi. Det handlar om att skapa en bra matchning vad gäller innovation och akademi.

²⁸ KUN 2019-00625.

²⁹ Helsingborgs Dagblad

³⁰ Borås Tidning, Kristianstadsbladet och VXO Media.

Som en intervjuad uttrycker det bör Medier & demokrati använda sig av de fördelar som kommer i och med att man är ”mellanledet”. Det är för Medier & demokrati ”huret” som är viktigt och det handlar om att närma sig de akademiska miljöer som är nära praktikforskning.

En aspekt kopplat till att samla och sprida är som en intervjuad lyfter det att tillämpningarna ska in någon annanstans sedan. För bilden som hen ger är att medieföretagen vet sina problem men de har inte alltid tid att experimentera. Så genom att attrahera medel till forskningsprojekt vars resultat sedan kan skalas upp till en mängd företag kan man vara ett stöd. Om det än är i begränsad upplaga.

Även andra initiativ sker kopplat till samverkan och spridning, till exempel arrangerades under 2019 tillsammans med Filmpedagogerna inom ramen för MIK en tvådagars förkonferens inför Global MIL Week 2019 Feature Conference i anslutning till Bokmässan. Medier & demokrati deltog även i den programgrupp där deltagarna utifrån sina respektive nätverk bidrog med idéer, nätverk och deltagare till konferensens programpunkter. Andra exempel på seminarier som Medier & demokrati har genomfört är *Faktakoll & valbevakning – perspektiv och verktyg inför valet 2018*. Utöver att genomföra egna seminarier handlar det om att delta i andras seminarier. Målet är att arrangera en workshop per tolv månadersperiod samt delta i minst två större kunskapsevent med annan huvudarrangör. Medier & Demokrati har även fått ta emot olika personer / aktörer som är intresserade av verksamheten.

Konkreta forsknings- och innovationsprojekt i laborativa och verklighetsnära miljöer

Ett sätt att bidra till de långsiktiga målen är genom konkreta forsknings- och innovationsprojekt i laborativa och verklighetsnära miljöer. Projekten genomförs i samverkan med olika aktörstyper. Som lyfts tidigare ska även externa medel attraheras till att genomföra projekten. Syftet är att de olika insatserna som startar upp är att *alstra nya kunskaper och lösningar till gagn för aktörerna i framtidens medielandskap*. Genomförandet sker på lokal nivå då det är där som det största stödet behövs enligt programansvarig, det är där de s.k. vita fläckarna finns. Fokus är därför på lokal/regional demokrati och lokal media.

Media och demokrati deltar i forsknings- och innovationsprojekt på olika sätt. Det är både i form av att de tar en aktiv roll i att till exempel initiera projektet, attrahera projektpartners som kan medverka till att få in finansiering. I dessa fall kan de även vara huvudprojektledare. Programansvarig lyfter att det handlar om att Media och Demokrati formerar en tanke och försöker se ”runt hörn”. Programansvarig lyfter att de har en roll att ha ett helikopterperspektiv där de inte själva är med och arbetar operativt utan mer bakom. Det kan både handla om att stärka olika dimensioner eller om helt nya idéer. Som lyftes tidigare var det även så att man redan i uppstarten hade vissa projekttankar som direkt kunde börja diskuteras. Detta gällde till exempel *Yngres nyhetsuniversum för lokal samhällsjournalistik och debatt (Beta Borås)*. Det innebar att när intresse fanns hos Gota Media och Borås tidning kunde detta projekt starta upp snabbt. Enligt programansvarig har projektet lyfts både nationellt och internationellt. Till exempel nämns i en lägesrapport³¹ att tidigare kultur- och demokratiministern Alice Bah Kuhnke besökte projektets testredaktion samt att projektet presenterades vid NxtMedia Conference i Trondheim.

³¹ RUN 2017-00459, rapport 2018-04-01—2019-01-25.

I andra projekt är Medier & demokratis roll mer av samverkanskaraktär där de på detta sätt bidrar till utveckling och i genomförandet, till exempel genom att ta fram rapporter som kan spridas. De deltar även genom att samverka och följa projekt. Ett sådant exempel är *Konflikthantering, medborgardialog och läsarengagemang i det nya medielandskapet*. Programansvarig lyfter att Medier & demokrati utifrån sin roll har en möjlighet att till exempel vara ett stöd att se till att få till referensgrupper som inte enbart är medieföretag utan till exempel spel om det kan vara aktuellt. Programansvarig lyfter att det även till exempel kan handla om ett internationellt projekt som Medier & demokrati fångar upp och hämtar hem och växlar upp i Sverige.

I den senaste rapporteringen av projektet från hösten 2019³² lyfts att det finns flera nya projektidéer under samtal och utveckling. Redan i en tidigare rapport nämndes projektidén *Medborgare & gamification* som bland annat handlade om att underlätta och locka fler medborgare att bidra med innehåll genom inslag av gamification och ett mer aktivt redaktörskap. Denna idé har man dock inte fått till.

Medier & demokrati har även lyft att en roll för deras verksamhet är att attrahera externa medel och investeringar till regionen för etablering av testmiljöer och genomförande av forsknings- och innovationsprojekt. I ansökan angavs att en bedömning att Medier & demokrati inklusive forsknings- och innovationsprojekt skulle kosta cirka 40 miljoner kronor under perioden juli 2017-juni 2020. I en sammanställning från sommaren 2017 lyfts att Medier & demokrati har 5,5 miljoner kronor i medel varav 2 miljoner som basfinansiering. Rapporten från våren 2018 visar 9,7 miljoner kronor varav 2 miljoner i basfinansiering, 7,7 miljoner i projekt. De stiftelser, till exempel Anne-Marie och Gustaf Anders Stiftelse samt Carl-Olof och Jenz Hamrins Stiftelse, är sådana som inte Lindholmen Science Park tidigare har haft kontakt med. Programansvarig lyfter att det inte enbart handlar om medel som allokeras till Medier & demokrati utan insatser där de är med och driver, leder, deltar i och är engagerade i.

En fråga både kopplat till forsknings- och innovationsprojekt samt till andra områden för Medier & demokrati är hur man når ut och på det sättet skapar en förändring. En som intervjuades lyfter också att Medier & demokrati verkar på nationell nivå utifrån att flera projekt som är i rullning har nationell präglning och frågeställningar. Detta även om de satsningarna som genomförs är på en lokal nivå. Sedan tar det sin tid att etablera en helt ny yta där till exempel medieaktörer har flera 100 år på nacken och akademien. Men det är spännande och samarbeten har etablerats.

Som lyfts tidigare har man även erhållit medel från Vinnova³³ för perioden januari 2020 till juni 2021. Det fanns tidigt en ambition att få till nationell finansiering. En orsak som lyfts till varför det dröjde är att Lindholmen Science Park här arbetar i ett område som de inte tidigare har haft någon erfarenhet av då mediebranschen ligger under kulturdepartementet. Genom AI-koppling och i samarbete med AI Innovation Sweden har man nu då lyckats få till en satsning som gett Vinnova finansiering. I det Vinnova-finansierade projektet deltar tre mediekoncerner. Det är Hall Media, Stampen Media och Sveriges Television. Målet är att etablera och accelerera mediespecifik konkurrensneutral teknikutveckling där fokus är på AI och datadriven journalistik, affärs-, produkt- och produktionsutveckling. De förväntade resultaten är:

³² KUN 2019-00625.

³³ www.vinnova.se/p/mediebranschen-och-ai/

- Etablering av samverkan och innovation som parterna ser stort framtida värde av och vill se en långsiktig fortsättning på.
- Att addera fler mediekoncerner till satsningen.
- Branschspecifika förstudier utifrån parternas behov.
- Ansökningar om och start av dito branschspecifika projekt.
- Branschöverskridande förstudier/projekt med medieaktörers deltagande.
- Accelerande tillväxt av kunskap inom AI och data science.
- Kunskapsspridning via Medier & demokrati och AI Innovation of Sweden. Både via rapporter och konferenser/seminarier.
- Etablera internationell samverkan.

I en intervju lyfts att AI kräver mycket samarbete och investeringar som kan gynna många. Hen lyfter att det finns en likhet mellan mediebranschen och till exempel vården utifrån att man har en liten grad av konkurrens. För även om det finns många lokaltidningar konkurrerar dessa oftast inte med varandra även om de sedan inte alltid samarbetar heller. Bedömningen är att de större aktörerna kanske kan klara att få till AI i sin verksamhet med de andra medieaktörerna har väldigt små utvecklingsavdelningar. Därför är det bäst att man gör gemensamma satsningar.

Flera av de som intervjuades lyfter samarbetet mellan Medier & demokrati och AI Innovation of Sweden som ett viktigt område även i framtiden. Som en lyfte i en intervju att kopplingen mellan demokrati, journalistik och AI unikt där både Lindholmen Science Park och Medier & demokrati kan spela en viktig roll.

Det finns även en koppling mellan medierelaterad AI och den Flexit-forskartjänst³⁴ som nämnts tidigare i rapporten. Flexitforskaren ska bland annat rikta in sig på att förstå hur nyhetsorganisationer arbetar för att hantera olika kompetenser, arbetsflöden och (ibland) motstridiga mål i processen av att automatisera journalistik. Målet är att identifiera hur grundläggande journalistiska värden kan formas och levas ut genom automatisering av journalistiken. Det empiriska underlaget består av fallstudier av svenska nyhetsorganisationer där implementering av AI just nu pågår. Flexitforskaren kommer att ha Medier & demokrati och AI Innovation of Sweden som plattformar men också verka ute i medieföretag som sagt ja till att erbjuda arbetsplatser³⁵.

Spridning av forskningsprojektens resultat sker bland annat genom att de rapporter som tas fram inom läggs ut på hemsidan för Medier & demokrati. I rapporten från 2018 lyfts att ”det unika med rapporterna är nödvändigtvis inte innehållet utan det unika är hur nya kunskaper och rön samlas in, förpackas och tillgängliggörs”. Det lyfts att det handlar om akademiska rapporter/avhandlingar ”i praktisk användbar form”. I en intervju lyfts just det positiva med Medier & demokrati att man genom att få till en bra balans mellan medier och forskare så har man kunnat producera rapporter och fått branschen att dela sin data. Målet kopplat till att ta fram och sprida rapporter med fokus på medieforskning,

³⁴ <https://www.rj.se/anslag/2019/flexit-lindholmen-science-parkautomatiseringen-av-journalistiken.innovation-samarbete-och-knowledge-management-vid-implementering-av-ai-i-nyhetsforetag/>

³⁵ KUN 2019-00625.

medieinnovation och gemensamma branschutmaningar med olika samhällseffekter är minst sex digitala rapporter per tolv månaders period.

Starka relationer till nyckelaktörer

Tidigare har vi lyft det nätverk som Medier & demokrati har såväl nationellt och internationellt. Programansvarig lyfter i sin intervju att man arbetar på en nationell nivå, från södra Sverige till ungefär Piteå. Det handlar om att mediekoncerner är nationella. Medier & demokrati har till exempel en representant från Tidningsutgivarna med i styrgruppen vilket gör att man "täcker" en stor del av Sverige.

Någon lyfter att Medier och demokrati kanske inte är jättestora nationellt, men det tar tid och kräver "långt och tråget arbete" där det behövs igenkänning och att man deltar på mässor och så som också Media & demokrati gör. Andra intervjuade tycker att man definitivt har nått ut nationellt. Det är projekt som till exempel *Beta Borås* och även *KB Mosaik* i Kristianstad som till exempel har inneburit att ett liknande projekt startats upp i Växjö. Medier och demokrati menar man här har lyckats få med aktörer från Stockholm och forskare från till exempel Södertörns högskola och Mittuniversitetet i projekt. Under 3.1 *Organisation* lyfts fler universitet som Medier & demokrati har utbyte med.

Likaså har Medier & demokrati ett utbyte internationellt, till exempel med Norge och även mer övergripande på europainivå. Andra kontakter för nordisk samverkan har tagits. Enligt programansvarig finns dialog med Danmarks medie- och journalisthögskola (DMJX). I rapporten från 2018 lyfts att de även har haft kontakt med Helsingfors universitet men enligt programansvarig har detta i dagsläget inte lett till någon konkret aktivitet.

Själva lyfter Medier & demokrati att man når ut och relativt organisationens storlek så når de ut bra. De har kontakter på ledningsnivå och till och med ägarnivå. De arbetar med att utöka sitt nätverk och de har nu även kontakter på ledningsnivå med aktörer som Bonniers och Schibsted. De har även lyckats få till nya akademiska kontakter i och med Södertörn respektive Karlstads universitet. Här lyfts styrgruppen som en viktig del i att nå ut.

3.5 Resultat

Resultat sker på många olika sätt. Det handlar som nämnts tidigare att initiera och genomföra forskningsprojekt där kunskap skapas och som beskrivits under rubriken 3.4 *Genomförande*. Forskningsprojekten har ett fokus på medieföretagen men där akademien i många fall är med och bidrar med kunskap. Vilka forskningsprojekt som pågår/har pågått återfinns i *bilagan Forskningsprojekt*. Där framgår även vilka partners som ingår i olika projekt. Utvärderingen har inte tittat på det genomslag som forskningsprojekten har haft i form av förändrat arbetssätt osv. Det skulle behövas en större mer djuplodad utvärdering för att titta på detta. Programansvarig lyfter flera exempel på vad de ser som genomslag. Det handlar bland annat om att aktörer som deltagit i projekt har implementerat kunskaper, processer och verktyg som genererats samt att andra aktörer har hämtat inspiration ur Medier & demokrati-projekt. Hen lyfter vidare att man bland annat har bidragit till rekryteringar samt kontaktas kontinuerligt med nya projektidéer och önskemål om att prata på konferenser, seminarier, delta i panelsamtal med mera. Ett konkret exempel på det sistnämnda är en förfrågan av Global Alliance for Mediainnovation (GAMI) om de kunde samarrangera Media Labs Days på Lindholmen. I samband med besök på Lindholmen har man även mött ledande chefer för svensk media, Man har även mött akademi och medieforskning. Programansvarigs bedömning är också att man är alltmer känd till

exempel inom Vinnova, kulturdepartementet, Statens medieråd samt Myndigheten för press, radio och tv. Hens bedömning är vidare att det är lätt att få deltagare till exempelvis referensgruppsmöten. De anges också ha en hög öppningsgrad på sina rapporter. Slutligen lyfter programansvarig också att de inom Lindholmen Science Park har börjat hitta former för samverkan och gemensamma projekt.

En genomgång av Medier & demokratis hemsida framgår att nio projekt pågår alternativt genomförts och att elva publikationer har presenterats. Flera av publikationerna om än inte alla har direkta kopplingar till de forskningsprojekt som lyfts.

I tabellen nedan framgår de kvantitativa indikatorer som Medier & demokrati har i sitt beslut.

Tabell 2: Indikatorer förväntat och utfall

Indikatorer	Förväntat	Utfall (190128)
Antal privata och/eller offentliga företag som samverkar	40	40
Antal nya metoder, verktyg och arbetssätt	20	14
Antal företag som fått rådgivning	100	100
Antal företag som utvecklar produkter	20	12
Antal arrangemang, egna eller som partner	18	12
Antal forskare som deltar i utbyte	30	24

Källa: Rapport Medier & Demokrati, Innovationskraft för Mediesverige, perioden april 2018-januari 2019, dnr RUN 2017-00459.

Vad gäller indikatorn som avser *samverkan* handlar den om aktörer som deltar i referensgrupp alternativt projekt. Indikatorn *Antal nya metoder, verktyg och arbetssätt* handlar framförallt om arbetssätt, till exempel att det inom projekt testas, och verktyg, till exempel inom Beta Borås. *Antal företag som får rådgivning* handlar om de tidningsutgivare som har varit med på olika sätt i aktiviteter. Enligt programansvarig sammanställs alla företag samt de forskare som har varit med i projekt. *Antal företag som utvecklar produkter* handlar om en mix av företag inom projekt som utvecklar beta-produkter/typ av prototyper.

Medier & demokratis bedömning är att förväntade resultat utifrån indikatorerna nedan kommer att vara uppnått när projektet avslutas sommaren 2020.

3.6 Framtiden

Det område som Medier & demokrati har fokus på har knappast minskat över tid. Det tar även tid att skapa en organisation samt att tid för att genomföra olika forskningsprojekt som därefter ska spridas och förhoppningsvis öka kunskapen hos andra aktörer. I kommande avsnitt presenteras inspel från intervjuerna kopplat till vad som kan utvecklas eller läggas till i verksamheten.

En liten organisation med ett viktigt nätverk och genomförande

Som lyfts i intervjuerna har Medier & demokrati en liten organisation som påverkar vad är rimligt att kunna genomföra inom ramen för verksamheten. Det finns en ambition att i

framtiden växla upp och få in fler personer i verksamheten som man också redan har gjort i och med Flexit-forskaren.

En aspekt som lyfts som förbättringspotential kopplat till forskning är att knyta forskningen ännu tydligare till sig. Enligt den intervjuade går det här att bli än vassare. Ett steg i den riktningen skulle kunna vara att Medier & demokrati blir mer kända framförallt inom akademien. Vinsten skulle vara att få ännu mer tyngd och få till det unika. Kopplat till detta handlar det även om att bli än bättre att sprida de rapporter som tas fram och till detta lyfts även att hemsidan kan behöva utvecklas så att rapporter synliggöra än mer. En möjlighet som lyfts här är även att rapporter inom området men där Medier & demokrati inte är avsändare borde lyftas på hemsidan.

En aspekt som lyfts i en intervju kopplat till spridning lyfter behovet av att nå ut. Hens bedömning är att som konstellationen ser ut idag blir det mycket av en envägs spridning där marknadsföringen skulle behöva öka.

En intervjuperson lyfter att designen av workshoparna vid referensgruppsmötena skulle kunna ses över. Hen lyfter att det inte har varit några förutsättningslösa workshopar där man har identifierat framtida utmaningar och samla för att se på dessa. För även om Medier och demokrati har gjort mycket i form av forskningsprojekt så lyfter personen att det inte att säga om någon har ”kopierat” resultaten. Genom att se över workshoparna skulle man eventuellt kunna få med sig fler aktörer redan från början vilket troligen ökar möjligheten att skala upp.

Som vi tidigare har tagit upp är Medier & demokratis organisation liten. En allmän synpunkt är att verksamheten måste växa och diversifieras för att bli långsiktigt hållbar. Det handlar här om att bredda finansiärgruppen. Detta finns även med i planer som har diskuterats i styrgruppen. Som en intervjuperson lyfter är Medier & demokrati fortfarande i en uppbyggnadsfas och jämför man med centrumbildningar så brukar det handla om runt tio år innan man får med sig till exempel finansiärer och kan bedöma om det var framgångsrikt eller inte.

I en av intervjuerna lyfts att om Medier & demokrati ska lyckas växa behöver även styrgruppsarbetet växlas upp med kanske ytterligare något möte per år. Den intervjuade hade gärna sett fyra möten per år.

Genom Flexitforskaren får Medier & demokrati en mer renodlad forskare. Annars har detta varit något som en intervjuad säger att man saknat. Verksamheten bedöms ha en gedigen kompetens från medieområdet men inte lika tydlig kring forskningsteorier osv. Kopplat till detta lyfts att det även saknas direkta kontakter med de unga/start-ups och teknikperspektivet som bedöms kunna ordnas inom de aktörer som finns med.

Kopplat till forskning lyfts i en intervju att de traditionella medieföretagen är affärsrelaterade. Hens tanke är därför att även kopplingen till forskning som finns inom affärsutveckling skulle behöva utvecklas. Hens bild är att det saknas projekt som adresserar affärsutmaningar. Programansvarig lyfter kopplat till affärsutveckling att man är på väg att initiera projektidéer som experimentellt testar nya digitala betal- och prenumerationsmodeller.

Ett annat önskemål kopplat till deltagande aktörer som lyfts i intervju är att få in fler ”nya” aktörer till exempel internetföretag. Företagen bedöms finnas på Lindholmen och skulle

kunna gå att få med. Sedan lyfts att det ju vore roligt att få in till exempel någon som Google men det bedöms däremot som svårt.

Områden att arbeta (mer) med

Den bild av huvuduppgiften för styrgrupp och referensgrupp är att lyfta framtida utmaningar där man gemensamt kan arbeta ihop. I en av intervjuerna lyftes just ett sådant möte där man diskuterade utmaningar. Frågor som diskuterades var bland annat läsarintäkter, mediernas trovärdighet kopplat till "fake news" och "deep fake news", opinionsjournalistik samt tillämpad journalistik och forskning. Det sistnämnda utifrån att då det nu inte enbart är medieföretag som står för journalistik. Kopplat till detta lyfts att det är viktigt för Medier & demokrati att "vara smart och lägga fokus på rätt saker". Det handlar om viktiga områden men man måste också här se på resurserna och i ett visst läge så kanske projektet skulle behöva växlas upp och få in fler finansiärer och starkare aktörer. Sedan som en annan intervjuad lyfter så är finns det en komplexitet i frågeställningarna. Branschen måste göra något mot spridningen av fake-news både i text, bild och video. Hur kan Medier & demokrati här göra en skillnad på allvar.

Kopplat till utmaningar lyfts i en intervju att en viktig utmaning handlar om branschens tillstånd och behov där tidningarna har ganska små organisationer och får allt mindre annonsintäkter och därför kan det också vara svårt att få till ett engagemang i en fråga som ligger två-tre år framåt i tid. Detta innebär då naturligtvis en svårighet för Medier & demokrati.

Demokratifrågan är en utgångspunkt för Medier & demokratis verksamhet. I en intervju lyfts att Medier & demokratis roll är att "nysta i olika delar och börja någonstans". De kan därför bidra till frågan även om många andra aktörer har en viktig roll. Ett exempel som lyfts kopplat till detta bidrag är att även bjuda in det offentliga. Ett genomfört möte som här lyftes som ett gott exempel var där representanter från Göteborgs stad involverade i Medborgardialog hade bjudits in.

En annan kommentar kopplat till demokrati som lyfts i en annan av intervjuerna är att det framförallt ha varit projekt som rör det demokratiska perspektivet indirekt. Den lyfter att Medier & demokrati borde arbeta än mer med projekt som har en direkt påverkan på demokratin. Här lyfts till exempel yttrandefrihet. Personen lyfter att det finns exempel, till exempel *KB Mosaik*, där det demokratiska perspektivet i form av ett integrationsperspektiv är tydligare än i flera av de andra projekten.

Som tidigare beskrivits utgår Medier & demokrati ofta från branschutveckling. En intervjuperson lyfte är här om man skulle behöva ett mer politisk del. För den lyfter om det är en fråga som är branschteknisk och affärsmässig eller om man även borde ha ett politiskt perspektiv och därmed aktörer med.

I merparten av intervjuerna lyft AI och som en intervjuperson lyfter att det måste finnas med i alla projekt för det är annars än risk att man skapar oväsentliga projekt. För medieföretagen handlar det bland annat om bild- och textigenkänning. Till detta lyfts dock ett problem och det handlar om bristen på AI-forskare.

4. Sammanfattande reflektioner av samhällsanalys

Som angavs inledningsvis av rapporten så är syftet med utvärderingen är att få ökad kunskap hur Medier & demokrati har utvecklats de senaste åren vad gäller:

- Hur ser verksamheten ut?
- Vilka resultat har projektet bidragit till?
- Hur ser den framtida potentialen ut?

Metoden för utvärderingen har varit genomgång av skriftliga underlag samt intervjuer med programansvarig och ett urval av personer som sitter i styrgruppen.

Den övergripande bilden som utvärderingen fångar upp är positiv. Bedömningen är att det är mycket som genomförts av en liten organisation. Detta även om några lyfter att det fanns en viss osäkerhet i uppstarten men där man nu anser att formerna har börjat sätta sig.

Mål för verksamheten

Det övergripande målet för verksamheten är att stärka journalistiken, publicistiskt orienterade medieföretag, det offentliga samtalet och demokratin. Till detta har man även ytterligare ett antal mer övergripande mål som konkretiserar genomförandet. Samhällsanalys kommentar är att projektet kan utveckla den mållogiska ansatsen för att tydliggöra sin roll samt att få in ett tydligare tidsperspektiv. Till exempel målen *skapa laborativa projekt- och testmiljöer samt attrahera externa medel och investeringar till regionen för etablering av testmiljöer och genomförande av forsknings- och innovationsprojekt* är ett förhållande vis direkt resultat av Medier & demokrati. Detta utifrån att man skapar projekt som genomförs och dessa finansieras med medel. Däremot till exempel målet *stärka medborgarnas intresse och möjligheter att delta i det för demokratin så viktiga offentliga samtalet* samt att *bredda och utveckla den praktiskt tillämpbara medieforskningen* mer av ett mål på längre sikt som snarare är ett resultat av till exempel de laborativa projekt- och testmiljöerna.

Positivt i ansökan är att man konkretiserar Medier & demokratis bidrag till att nå de förväntade effekterna. Här avses till exempel att Medier & demokrati ska *samla de ledande aktörerna och samverka med verksamheter med närliggande uppdrag*. Detta kan tillsammans med de konkreta kvantitativa målen som att *genomföra minst tre Round Tables* (referensgruppsmöten) ses en typ av insats/aktivitet i en mållogisk ansats.

Den aktuella utvärderingen bedömer att Medier & demokrati har en god måluppfyllelse vad gäller de kvantitativa målen. Bedömningen är också att man genomfört insatser som ligger i linje med de övergripande målen. Däremot har inte utvärderingen haft som syfte att undersöka genomslaget av det som genomförts. Det skulle krävas en större undersökning med till exempel intervjuer med medieföretag. Bilden är dock att verksamheten har en bredd av aktörer som deltar vilket innebär att det finns förutsättningar för spridning och lärande. Det är här även viktigt att poängtera att de forskningsprojekt som drivs i många fall fortfarande pågår. Programansvarig lyfter är att det finns ett antal exempel som de själva har noterat som avser genomslag. Det handlar bland annat om att aktörer som

deltagit i projekt har implementerat kunskaper, processer och verktyg som genererats samt att andra aktörer har hämtat inspiration ur Medier & demokrati-projekt.

Organisation och finansiering

Utifrån organisation och genomförande finns en styrgrupp med representanter från såväl mediebranschen som akademien. Det gör att bilden är att verksamheten väl lyckats att få in olika perspektiv när de till exempel diskuterar utmaningar. Detta gäller även de som arbetar vid Medier & demokrati där erfarenhet finns både av bransch som akademi. Även om akademien inte tidigare varit så stor del av personalstyrkan så har man genom Flexit-forskaren nu en tydlig forskarkoppling. Man håller även på att rekrytera kopplat till AI-projekt. Därtill finns även en bredd av aktörer inom de projekt som startar upp.

Lokaliseringen till Lindholmen Science Park lyfts i utvärderingen som en styrka då det där finns en erfarenhet av att skapa nätverk och att attrahera finansiering. Det innebär även en ökad möjlighet till samverkan mellan olika områden vid Lindholmen Science Park. Här lyfts kopplingen till AI Innovation of Sweden där samarbete finns bland annat kopplat till projektet som de har erhållit medel från av Vinnova från och med 2020 samt medlen till Flexit-forskaren från Riksbankens Jubileumsfond.

En aspekt som lyfts fram i en intervjud är att även tydligare involvera den offentliga lokala nivån. Man har exempel på detta men eventuellt kunde här göras mer. Inriktningen ska dock som flera intervjuade lyfter ha ett branshperspektiv.

För att samverka och samtala har man använt sig av s.k. Round tables (referensgruppsmöte). Vilka som bjuds in till respektive möte beror på tema. Utvärderingens bild är att dessa fungerar och har en mix av aktörer som deltar. Det finns här bland annat önskemål om att få en tydligare koppling mellan styrgrupp och de som ingår i referensgruppen. Upplägget av såväl styrgrupp som referensgrupp har utvecklats, till exempel genom att de genomför en workshop på referensgruppen för att öka engagemanget. Upplägget och deltagarna i de två grupperna bedöms som viktiga för verksamhetens genomslag.

Vad gäller finansiering har Medier & demokrati en basfinansiering i form av projektbidrag från Västra Götalandsregionen. Från 2020 erhåller man även projektmedel från Vinnova och till en Flexit-forskare genom Riksbankens Jubileumsfond. Därtill har man för de specifika projekten även bland annat fått medel av både deltagande aktörer och i vissa fall även stiftelser. I ansökan för perioden juli 2017 till juni 2020 en bedömning att verksamheten inklusive forsknings- och innovationsprojekt som de arbetat med att driva, leda, delta i och vara engagerade i skulle kosta cirka 40 miljoner kronor. Programansvarig lyfter här att det inte handlar om att medlen skulle allokeras till och via Medier & demokrati. I en rapport från våren 2018 visar på att de då hade nått 9,7 miljoner kronor. Till detta ska läggas finansiering för de projekt som startat upp sedan dess inklusive Vinnovaprojektet och Flexit-forskaren. Utvärderingens bedömning är att det är svårt att det utifrån underlagen är svårt att bedöma om de har nått till den förväntade nivån.

Genomförande

Med utgångspunkt av Medier & demokratis bidrag till de övergripande målen för verksamheten ger utvärderingen exempel på insatser som genomförts. Dessa är i rapporten samlade under rubrikerna *samlad, samverka och sprida kunskap, konkreta forsknings- och innovationsprojekt i laborativa och verklighetsnära miljöer samt starka relationer till nyckelaktörer*.

Samla, samverka och sprida kunskap ligger både i den organisation som verksamheten har samt i de forskningsprojekt som genomförs. Genom bredden i deltagande aktörer i till exempel referensgruppsmöten kan till exempel utmaningar för branschen diskuteras. Det finns även exempel från hösten 2019 att Medier & demokrati har medverkat i att skapa ett nationellt nätverk med syftet är att stärka mer inkluderande journalistik och att dela ny kunskap mellan bransch och akademi.

På hemsidan för projektet lyfts både forskningsprojekt och publikationer upp. Hur verksamheten når ut har inte utvärderingen tittat på men bland annat genom bredden av deltagande aktörer skapas förutsättningar för att nå ut. Som angavs ovan har programansvarig också lyft ett antal exempel som de själva har noterat.

I utvärderingen lyfts ett antal forskningsprojekt där Medier & demokrati har en roll. I några av fallen har verksamheten tagit en aktiv roll i att till exempel initiera projektet och attrahera partners och finansiering. I andra forskningsprojekt har Medier & demokrati en mer samverkande roll där de deltar och följer projekt. Vidare lyfts här att Medier & demokrati kan ha en roll i att få till en bredd av aktörer som deltar samt hämta hem internationella projekt och växla upp dessa i Sverige.

Starka relationer till nyckelaktörer ligger också i linje med hur man är organiserad. Medier & demokrati verkar på en nationell nivå. Programansvarigs bedömning är att man har kontaktnät från Piteå till södra Sverige. Synen på om och hur man når ut nationellt varierar något. Någon intervjuad lyfter att Medier & demokrati kanske inte är jättestor nationellt men lyfter även här att sådant tar tid. Andra intervjuade lyfter att man anser att man når ut nationellt på ett bra sätt. Projektet har en del samverkan internationellt.

Resultat

Resultat sker i verksamheten på olika sätt. Konkret handlar det till exempel om de forskningsprojekt som startar upp och genomförs. Bedömningen är att man i projekten har en bredd och bidrar med kunskap. Utvärderingen har dock inte haft möjlighet att titta på om och hur resultat av forskningsprojekten har bidragit till exempelvis målen för verksamheten. Flera av indikatorer som lyftes i ansökan har per januari 2019 nåtts medan andra är på god väg att nås.

Framtiden

I utvärderingen lyfts kommentarer om vad som kan utvecklas eller läggas till i verksamheten. Det handlar bland annat om att knyta forskningen än tydligare till sig, förbättra hemsidan för att öka spridning av rapporter och att verksamheten behöver växa. Andra områden som lyfts är till exempel kommande utmaningar och önskemål om att genomföra fler projekt med fokus på demokrati samt AIs betydelse för mediebranschen. Det är viktigt att här lyfta att utvärderingen baseras på ett fåtal intervjuer och genomgång av skriftligt material. Det innebär att resultat är svåra att generalisera utan ska snarare ses som de respektive intervjuades input.

Bilaga Forskningsprojekt

källa: medierochdemokrati.lindholmen.se/projekt-5, 200312.

Projektnamn	Inriktning
Automatisering av journalistiken <i>Februari 2020-2023)</i>	Forskningsprojektet har fokus på digitalisering. Enligt hemsidan är syftet att förstå hur nyhetsorganisationer arbetar för att hantera olika kompetenser, arbetsflöden och – ibland – motstridiga mål i innovationsprocesser som rör automatisering och implementering av AI i journalistiken. Finansiär är Riksbankens Jubileumsfond.
Beta Borås - Yngres nyhetsuniversum för lokal samhällsjournalistik och debatt <i>(två projekt: 2018 och april 2019-mars 2020)</i>	Första steget i Beta Borås handlar om att pröva och utveckla lokal samhällsjournalistik och debatt som attraherar och engagerar målgruppen 25-35 år i Borås. Borås Tidning, Medier & demokrati, RISE Interactive och Södertörns högskola är partners i projektet. Projektbudget 3,5 miljoner kronor varav Västra Götalandsregionens kulturnämnd bidrog med 1,2 miljoner samt Carl-Olof och Jenz Hamrins Stiftelse med 950 000 kronor. Resterande finansierade parterna. Det andra steget bedrivs under perioden april 2019 till mars 2020. Som för steg 1 så är fokus 25-35 åringar. I steg två ska det som togs fram till exempel arbetsmetoder och verktyg testas och vidareutvecklas direkt i Borås Tidnings journalistik och egna kanaler. Genom projektet vill man kunna mäta målgruppens intresse och konsumtion genom kvalitativ trafikdata. I projektet ska man även analysera målgruppens betalningsvilja för lokal journalistik. En satsning vid TTELA har delvis inspirerats av Beta Borås. Det är projektet 24/7 där målgruppen är yngre vuxna. Projektets partners är Gota Medias utvecklingsteam samt de som deltog i steg 1. Finansiering uppgår till 2,9 mnkr varav 1,5 mnkr finansieras av Anne-Marie och Gustaf Anders Stiftelse och Gota Media. Övrig finansiering är insatser från projektets partners. Medier & demokratis roll är den övergripande projektledningen och kunskapsspridning.
Det digitala medielandskapet och lokalvalen 2018 <i>(maj 2018-mars 2019)</i>	Inom ramen för projektet studerar Mittuniversitetet, Södertörns högskola och Medier & demokrati hur medielandskapets snabba förändringar påverkar lokala och regionala valrörelse. Frågeställningar att titta på är till exempel hur har de traditionella mediernas bevakning förändrats, vilka skillnader man kan se mellan olika typer av kommuner/landsting/regioner och var finner medborgare sitt underlag för ställningstagandet i de lokala/regionala valen. Projektet drivs av AI innovation of Sweden.

	Finansieringen sker genom Anne-Marie och Gustaf Anders Stiftelse med totalt 1458 tkr.
Svenskt språkdata-labb <i>(juni 2019-juni 2021)</i>	Projektet drivs av AI Innovation of Sweden. Målet med projektet är att skapa en nationell kunskapsnod inom språkteknologi, och ta fram svenska referensdatamängder för NLP (Natural Language Processing) som sedan tillgängliggörs med öppen access i AI Innovation of Swedens datafabrik. Projektet löper till juni 2021. Deltar gör mediaföretagen Gota Media, Hall Media och Ifrågasätt. Total omslutning är 3,8 miljoner kronor varav hälften finansieras av Vinnova genom de medel som de har kopplat till att stimulera och utveckla tillgången till data, som i sin tur ger vassare möjligheter att driva innovation utifrån just data och AI.
Konflikthantering, dialog och läsarengagemang i det nya medielandskapet <i>April – december 2019</i>	Projektet utgår från Utmaningsdriven innovation (UDI) och medfinansieras av Vinnova. Utgångspunkten är att utveckla en ny typ av journalistisk dialogplattform utifrån tanken att stärka mediernas förmåga som inkluderande demokratiska arenor. Denna första del av projektet har bland annat fokus på användarbehov, marknad, koncept och förankring i branschen. Projektets parter är Direktpress AB, Ifrågasätt AB, RISE Interactive, Södertörns högskola och Medier & demokrati.
Kb Mosaik: ett journalistiskt drivet integrations- och demokratiprojekt <i>April 2016 – pågående</i>	Kristianstadsbladet startade under vintern 2016 med stöd av Sparbankstiftelsen 1826, Kristianstads kommun, AB Kristianstadsbyggen och Arbetsförmedlingen satsningen Kb Mosaik. Bakgrunden till satsningen var att nya invånare bedömdes sakna förutsättningar att ta del och lära om samhället. Vilket innebär att det försvårade tidningen Kristianstadsbladets roll i den lokala demokratin. Man startade då Kb Mosaik som distribueras tio gånger per år som papperstidning och dagligen digitalt. Målgrupp är nya i Kristianstad som inte har tillräckliga kunskaper i till exempel språk att ta till sig Kristianstadsbladet. Medier & demokrati har publicerat en rapport om Kb Mosaik.
Mosaik <i>April 2018 – juni 2019</i>	Projektets syfte är dels att via journalistik bidra till att fler ska kunna förstå och delta i samhället trots att de inte behärskar svenska fullt ut, dels utifrån forskning inom beteendekonometri undersöka om små förändringar som kan ge stor effekt. Satsningen kopplar an till Kb Mosaik. Gota Media äger och driver även VXO Media med Växjö som huvudort. Utöver VXO Media drivs satsningen av Arbetsförmedlingen, Linnéuniversitetet, Länsstyrelsen i Kronoberg och Växjö kommun. Huvudfinansiär är Arbetsförmedlingen. Medier & demokratis roll är att följa och samverka med projektet. Ett bidrag har också skett kopplat till experimentell forskning som undersökte om delar av den printade upplaga hade inverkan på valdeltagandet i september 2018.

Bilaga Publikationer

källa: medierochdemokrati.lindholmen.se/projekt-5, 200312.

Titel	Inriktning
AI och journalistiken <i>Rapport 2019:4, publicerad 17 dec 2019</i>	I rapporten lyfts bland annat frågeställningar hur AI förändrar nyhetsmediernas vardag och hur den journalistiska etiken påverkas samt vilka nya kompetenser behöver mediehusen. Vidare sammanfattas konferensen AI journalistiken som arrangerades hösten 2019. På konferensen deltog framförallt mediechefer och forskare och syftet var att dela erfarenheter och gemensamt spana in framtidsscenarior just kring AI och automatisering inom journalistiken.
Nyhetsmedier och dialogen <i>Rapport 2019:3, publicerad 19 nov 2019</i>	Rapporten berättar hur fem aktörer resonerar kring dialogen med publiken både för trovärdigheten och för transparensen, och hur resultaten ser ut. Rapporten skildrar även vad forskningen sett och ser för framtida utveckling.
Medier och lokalvalen 2018 <i>Rapport 2019:2, publicerad 20 maj 2019</i>	Ett forskningsprojekt där Mittuniversitetet, Södertörns högskolan och Medier & Demokrati i samverkan under 2018-2019 har studerat och analyserat varierande lokala och regionala valrörelser. Finansiering har skett genom Anne-Marie och Gustaf Anders Stiftelse för medieforskning.
Facebook-kartan vässade SVT:s valbevakning <i>Rapport 2019:1, publicerad 19 mars 2019</i>	Facebook-kartan var ett sätt för SVT att granska opinionsbildningen i sociala medier. Vilka aktörer var framgångsrika med att driva vilka frågor? Hur gick det till när en nyhet hamnade överst på agendan på Facebook? I rapporten beskrivs och analyseras tekniken, utvecklingen och resultaten av Facebook-kartan. SVT:s digitalredaktör beskriver utvecklingen och det dagliga arbetet, och en medieforskare sätter Facebook-kartan i en akademisk kontext.
Folkbildning och lekfullhet lockar 25-35-åringar <i>Rapport 2018:6, publicerad 12 dec 2018</i>	Beta Borås var under delar av 2018 en testredaktion på Gota Media-ägda Borås Tidning. Inom Beta Borås drevs forsknings- och innovationsprojektet Yngres nyhetsuniversum för lokal samhällsjournalistik och debatt med fokus på vilken lokal samhällsjournalistik attraherar målgruppen 25-35-åringar. Projektet drevs i samverkan mellan Borås Tidning, RISE Interactive, Södertörns högskola och Media och demokrati. Finansiering av Beta Borås i sin helhet sker genom 1,2 mnkr Västra Götalandsregionens kulturnämnd, 950 tkr Carl och Jenz Hamrins stiftelse och därutöver parternas egna insatser motsvarande 1,4 mnkr.
Kreativa berättargrepp förnyade valbevakningen	Denna publikation är en delrapport om testredaktionen Beta Borås. Här har en forskare från Södertörns högskola och en från RISE Interactive studerat testredaktionens arbete under årets intensiva valrörelse.

<i>Rapport 2018:5, publicerad 16 okt 2018</i>	Finansiering se publikationen Folkbildning och lekfullhet lockar 25-35-åringar.
Från gratis till betal innehåll <i>Rapport 2018:4, publicerad 4 sept 2018</i>	I denna rapport delar mediehusens med sig att sina bästa och konkreta erfarenheter samt tips för att attrahera användare att betala för digitalt innehåll. för det tapp som funnits i tryckta upplagor. Deltagande mediehus är Mittmedia, Hall Media, NWT-gruppen, Gota Media, Stampen Media, Dagens Nyheter och Aftonbladet. I rapporten lyfter även forskare sin syn på vad tidningarna kan lära sig av spelindustrin.
Interaktiv innovation imponerar <i>Rapport 2018:3, publicerad 19 juni 2018</i>	Detta är Beta Borås första rapport med exempel på nyskapande digital, interaktiv och mer informationstät journalistik.
Växla ned i print – flipp eller flopp? <i>Rapport 2018:2, publicerad 24 april 2018</i>	Denna rapport lyfter erfarenhet från Norden vad gäller att minska utgivningsfrekvensen. Erfarenheterna kommer bland annat från Trelleborg Allenhanda och Bärnslagsbladet/Arboga tidning i Sverige samt Halden Arbeiderblad, Brønnoøysunds Avis och Fremover i Norge. I rapporten ger även medieforskare syn på frekvensnedgång ur den lokala demokratin kan påverkas.
Facebook nu jämsides med norska lokalmedier <i>Rapport 2018:1, publicerad 26 mars 2018</i>	Rapporten lyfter delar av forskningsprojektet "Digitization and Diversity" vid Handelshögskolan BI i Oslo där en stor undersökning gjorts kring hur medborgare använder Facebook.
300 procent upp för prisat journalistiskt integrationsprojekt <i>Rapport 2017:1, publicerad 21 dec 2017</i>	Rapporten lyfter fram projektet Kb Mosaik som är ett journalistiskt demokrati- och integrationsprojekt som handlar om Kristianstadsbladets satsning på att bredda och skraddarsy innehåll på flera språk för att nå nya invånare med utländsk bakgrund.

2020-03-20

Dokumentnamn: En nationell samverkansplattform för medieinnovation och samhällsforskning;

Utvärdering av projektet Medier & demokrati

Kontaktperson: Monica Emanuelsson, Koncernkontoret, Data och analys

Du kan ladda ner fler exemplar på www.vgregion.se/analysportalen

